

MÓDSZERTAN

Ipari termelés, értékesítés

Fogalmak, mutatók

Ipari tevékenység: az iparba sorolt szervezetek saját termelésű, illetve közvetített szolgáltatással készült ipari termékeinek gyártása és a teljesített ipari szolgáltatások.

Ipari tevékenység nettó árbevétele: a saját termelésű, illetve az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek és a teljesített ipari szolgáltatások árkiegészítéssel növelt, jövedéki és regisztrációs adóval csökkentett, áfa nélküli ellenértéke.

Ipari termelés: az iparba sorolt vállalkozások és nonprofit gazdasági társaságok (a továbbiakban csak vállalkozások) ipari tevékenységének termelési értéke. E mutatót úgy számítjuk, hogy az ipari tevékenység árbevételét korrigáljuk a saját termelésű ipari készletek állományváltozásával. A villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás tevékenység ipari termelési értékéből – a többszörös halmozódás kiszűrése miatt – levonjuk az elosztásra átvett és tovább értékesített energia értékét.

Összes értékesítés: az iparba sorolt vállalkozások ipari tevékenységéből származó árbevétellel azonos.

Exportértékesítés: a saját termelésű, valamint az alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek külkereskedelmi áruforgalomban külföldi vevőnek történő értékesítésének, továbbá a külföldi igénybevevőnek végzett ipari szolgáltatás teljesítéskori forintértékét foglalja magában, függetlenül attól, hogy azt devizában, valutában, forintban illetve termék- vagy szolgáltatásimporttal egyenlítik ki. Az exportértékesítés árbevételének elszámolása szempontjából külföldi vevőnek minősül, ha a külföldi gazdasági tevékenységének székhelye, illetve állandó telephelye a Magyarország államhatárán kívüli területen van. Az exportértékesítés az Európai Unió országaiba való kiszállításokat is tartalmazza. A magyar adószámmal rendelkező, de külföldi székhelyű (nem magyarországi) vállalkozások felé történő értékesítés exportnak minősül.

Belföldi értékesítés: a belföldön értékesített saját termelésű, illetve alvállalkozók bevonásával előállított ipari termékek és a belföldön teljesített ipari szolgáltatások értéke. A belföldi értékesítés árbevételének elszámolása szempontjából belföld Magyarország területe. A belföldi értékesítés árbevételeként számoljuk el a vámszabad területen lévő vállalkozásnak történő értékesítés értékét, továbbá a vámszabad területen lévő vállalkozásnál a belföldi vállalkozásnak történő értékesítés értékét is.

Rendeltetési csoportosítás: A rendeltetési csoportok az Európai Unió előírásai szerint a szakágazatok csoportosítása útján jönnek létre, és 3 főcsoportra, valamint 4 alcsoportra oszlanak.

Ipari termelési és értékesítési volumenindexek: az iparba sorolt vállalkozások termelési értéke, illetve az értékesítés árbevétele tárgyidőszaki árszinten kifejezett összehasonlító áras adataiból Paasche-súlyozással számított mutató. Az ipari termelési és értékesítési volumenindexek az ipari termelési érték, illetve az értékesítési árbevétel árváltozástól megtisztított változását tükrözik.

Területi adatok: olyan megyei adatok, amelyek telephelyre vonatkoznak, azaz arra a megyére, ahol a termelőtevékenység ténylegesen folyik (tehát nem a vállalkozás székhelye szerinti adatok). A területi adatokat – a megfigyelési rendszer és a becslési eljárás következtében – az adatok megbízhatósága érdekében csak az ipar egészére határozzuk meg.

Termelőtevékenységi index: az egy alkalmazásban állóra jutó ipari termelés változását mérő mutató, amelyet a termelési volumenindex és a létszámindex hányadosaként számítunk.

Az adatok forrása

Az iparra vonatkozó termelési, értékesítési adatokat a „Havi teljesítménystatisztikai jelentés” ipar adatai alapján számítottuk.

Az adatszolgáltatók köre

Az ipari termelés és értékesítés megfigyelési köre: az ágazati bontású termelési és értékesítési, a területi bontású termelési, továbbá a rendeltetés szerinti ágazatcsoportonként közölt adatok az 5 fő és afeletti vállalkozásokra és nonprofit gazdasági társaságokra vonatkoznak. A teljeskörűsített ipar összesen adat, amelyet a táblákban külön sorban szerepeltetünk („Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül, az összes vállalkozás adata”), valamennyi ipari vállalkozás adatát tartalmazzák, részben teljes körű (49 fő felett), részben reprezentatív megfigyelés (5–49 fő között), részben egyéb adatforrás alapján készült becslések (5 fő alatt) összegzéseiként.

Becslési módszer

A reprezentatív megfigyelés rétegzett mintavételen alapul, a célsokaság a működő kisvállalkozások összessége, a mintavételi keret a Gazdasági szervezetek regisztere (GSZR), a rétegek az ágazatok, a létszám-kategóriák, valamint Budapest és a vidék (a vállalkozás székhelye szerint). A teljeskörűsítés egyszerű felszorzáson alapuló rétegzett átlagbecslés. A standard hibát a szokásos módon határozzuk meg. Az ipari termelés szakágazati és területi adatainak becslésénél az ágazatokra teljeskörűsített értékeket a minta, a vállalkozások száma és az egyes vállalkozások összes értékesítésének KSH-adatgyűjtésből vagy adóstatistikából rendelkezésre álló utolsó adata alapján – létszám-kategóriánként, külön Budapestre és külön a vidékre – megbontjuk a szakágazatok között, majd a vidékre vonatkozó szakágazati értékeket a megyék között (a vállalkozás székhelye szerint).

Az ipari termelés területi adatainak becsléséhez a több telephellyel rendelkező, 49 fő feletti vállalkozások adatát megbontjuk a megyék között, a felosztás alapja a korábbi éves adatgyűjtés telepi táblájának az összes foglalkoztatott keresetére vonatkozó adata. 5–49 fő között a székhely szerinti adatokkal számolunk, mivel ebben a körben egy telephely a jellemző, és ez abban a megyében van, ahol a termelőtevékenység folyik.

Az 5 főnél kisebb létszámú ipari vállalkozások adatainak becslése az utolsó két év áfa adatai, az értékesítésnek az egyes értékesítési irányok szerinti megoszlása, valamint a működő vállalkozások száma alapján történik.

Az adatszolgáltatást nem teljesítők adatait átlagbecsléssel határozzuk meg.

Nómenklatúrák

Gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR): a gazdasági tevékenységeknek a tevékenység jellege szerinti osztályozását jelenti. A TEÁOR alapján történik a gazdasági szervezeteknek a főtevékenységük jellege szerinti besorolása.

A gazdasági tevékenységek jelenleg érvényes egységes ágazati osztályozása, a TEÁOR '08 2008. január 1-jével lépett hatályba. A TEÁOR '08 az EU tagországaiban kötelezően alkalmazott NACE Rev. 2 magyar nyelvű változata.

Ágazati kód: a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszerében a 4 hierarchiai szint (gazdasági ág, illetve alág, ágazat, alágazat, szakágazat) szerint részletezett tevékenységek jelölésére alkalmazott szám- és betűrendszer.

Ipari termelőiár-indexek

Fogalmak, mutatók

Ipari termelőiár-index: az iparba sorolt vállalkozások által előállított és értékesített termékek, szolgáltatások árváltozását tükrözi. Az indexet a TEÁOR szakágazati bontása szerinti csoportosításban számítjuk. A termelőiár-index a belföldi és az exportárindexek súlyozott átlaga. Az indexek aggregálása kétlépcsős Laspeyres-típusú súlyozással történik.

Belföldi értékesítés árindexe: a belföldre értékesített termékek, szolgáltatások nettó áraiból kiindulónan bázisidőszaki súlyozással képzett index.

Exportértékesítés árindexe: a külkereskedelem részére közvetlenül, bizományos vagy közös érdekeltégi rendszerben értékesített termékek áraiból kiindulónan, bázisidőszaki súlyozással képzett index.

Rendeltetési csoportosítás: az Európai Unió előírásai szerint (MIG: *Main Industrial Grouping*) a szakágazatokból képzett csoportok, mely alapján 3 fő-, és további 4 alcsoportra tagozódnak az ipari szakágazatok.

Számítási módszer: első lépésben a tárgyhavi lánviszonyszámot számoljuk ki reprezentánsokként. Ezt követően a termékcsoporthoz tartozó indexeket határozzuk meg a reprezentánsok árviszonyszámainak számtani átlagaként, majd szakágazatos árindexeket számítunk a termékcsoporthoz tartozó árindexének súlyozott számtani átlagaként. A súly az adott termékcsoporthoz tartozó tárgyévét két évvel megelőző évi éves értékesítése az adott értékesítési irányban.

Az adatok forrása

Az ipari termelőiár-indexeket az „Ipari termékek és szolgáltatások árjelentése” című KSH-kérdőív adatai alapján számítjuk.

Az adatszolgáltatók köre

Az árstatisztikai adatszolgáltatói kör reprezentatív és létszám-kategóriától független, a bányászat, a feldolgozóipar, a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmegszűntetés ágazatból kijelölt vállalkozások. A reprezentatív ármegfigyelés havonta több mint 1300 gazdasági szervezetre és 5500 termékre terjed ki. A megfigyelt ár belföldi értékesítés esetén az általános forgalmi adó és fogyasztási adó nélküli, árbevételbe beszámítói árkiegészítéssel együttes alapár, külkereskedelmi értékesítés esetén a határparitások teljesítéskor érvényes árfolyamon forintra átszámított ár.

Beruházás

Fogalmak, mutatók

Nemzetgazdasági beruházási tevékenység: a tárgyi eszközök beszerzése, létesítése, előállítása, a meglévő tárgyi eszközök bővítése, rendeltetésének megváltoztatása, átalakítása, felújítása, az elhasználtak pótlása, az erdőnevelési, erdőfenntartási és erdőfelújítási munkák kivételével, valamint az üzembehelyezésig, a raktárba történő beszállításig végzett mindazon tevékenység, amely az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható. (A tárgyi eszköz fogalmát lásd az Tárgyi eszközök fejezetnél). A beruházási tevékenység számbavétele teljesítményértéken történik.

Beruházás teljesítményértéke: tartalmazza a vételárat, a szállítási, raktározási, alapozási, szerelési, próbaüzemeltetési, üzembehelyezési költségeket, a beszerzésekkel kapcsolatos közvetítói költségeket, bizományi díjakat, támogatásokat, adókat, vámköltségeket, az előzetesen felszámított le nem vonható általános forgalmi adót, valamint azokat az egyéb költségeket, amelyek a beruházott eszközhöz egyedileg kapcsolhatók. Az előzetesen felszámított levonható általános forgalmi adó nem része a beruházási teljesítményértéknek.

Beruházások volumenindexe: a beruházási teljesítményérték tárgyidőszaki árszinten kifejezett, összehasonlító áras adataiból, Paasche-súlyozással számított mutató, amely a beruházási teljesítményérték árváltozástól megtisztított változását tükrözi.

Az adatok forrása

A tárgyévi beruházási adatok a negyedéves beruházás-statisztikai jelentésből származnak, részben becsléssel készültek.

Az adatszolgáltatók köre

A beruházási tevékenység megfigyelése a 49 főnél többet foglalkoztató vállalkozásoknál és létszám-kategóriától függetlenül a költségvetési és költségvetési rend szerint gazdálkodó

szervezeteknél teljes körű, az 5–49 főt foglalkoztató vállalkozások esetében rétegzett mintavételen alapuló, reprezentatív. Az 5-nél kevesebb főt foglalkoztató vállalkozások adatai szakértői becslésen alapulnak. Az adatszolgáltatói körbe beletartoznak a kijelölt non-profit szervezetek is.

Az adatok teljeskörűsítése egyszerű felszorzáson alapuló átlagbecslés. A standard hibát a hagyományos módon határozzuk meg.

Munkaügy

Fogalmak, mutatók

Alkalmazásban állónak tekintendő az a munkavállaló, aki a munkáltatóval munkavégzésre irányuló jogviszonyban áll, s munkaszerződése, munkavégzésre irányuló megállapodása alapján, folyamatos foglalkoztatás mellett, havi átlagban legalább 60 munkaóraban (tört havi munkaszerződés esetén egész havi teljesítésre átszámítva) munkadíj ellenében munkavégzésre kötelezett.

A **keresetek** minden esetben a teljes munkaidőben foglalkoztatottakra vonatkoznak. A mindenkori havi átlagkereset részét képezi a kifizetés hónapjában az alapbér, a bérpótlékok (ide tartozik a bányászati hűségjutalom és a Széchenyi professzori ösztöndíj is), a kiegészítő fizetés, valamint a prémium, a jutalom, a 13. és további havi fizetés is.

A **nettó kereset** a gazdálkodó szervezetenkénti bruttó átlagkeresetből a munkavállalót terhelő munkaerő-piaci járulék, a személyi jövedelemadó, valamint a nyugdíj- és egészségbiztosítási járulék levonásával számított adat. A bruttó keresetből kiinduló nettósítás csak az összes munkavállalót érintő levonásokat kezeli, így a korábbi gyakorlatnak megfelelően nem számol a gyermekek utáni családi kedvezmény hatásával.

Az adatok forrása

Az adatok forrása az intézményi havi munkaügy-statisztikai jelentés.

Az adatszolgáltatók köre

Az adatszolgáltatási kötelezettség az alkalmazásban állókra vonatkozóan az intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszerben az 5 fő és afeletti vállalkozásokra terjed ki. 49 fő felett teljes körű, 5–49 fő között reprezentatív a megfigyelés.

Nómenklatúrák

Az idősoros adatokat a mindenkori érvényes TEÁOR szerint közöljük.

Vállalkozások száma

Fogalmak, mutatók

Regisztrált vállalkozás: a megfigyelés időpontjában az adminisztratív nyilvántartásban szereplő, jogilag létező, adószámmal rendelkező egység, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is.

Gazdálkodási formák szerint a vállalkozások köre tartalmazza a jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli társas vállalkozásokat és az önálló vállalkozókat.

Önálló vállalkozó: az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatálya alá tartozókon kívül a gazdasági tevékenységet folytató, külön adószámmal rendelkező magánszemélyek (pl. szellemi szabadfoglalkozásúak, mezőgazdasági őstermelők) is.

Társas vállalkozás: a kiadványban alkalmazott társas vállalkozás fogalmán az önálló vállalkozók kivételével az összes többi vállalkozást értjük.

Az adatok forrása

A regisztrált ipari vállalkozások adatainak forrása a Központi Statisztikai Hivatal által üzemeltetett Gazdasági Szervezetek Regisztere.